

Maahanmuuttajien koulutustarpeet osana korkeakoulujen kansainvälistymistä

Urareitti-seminaari 29.5.2017

Kaisu Piironen

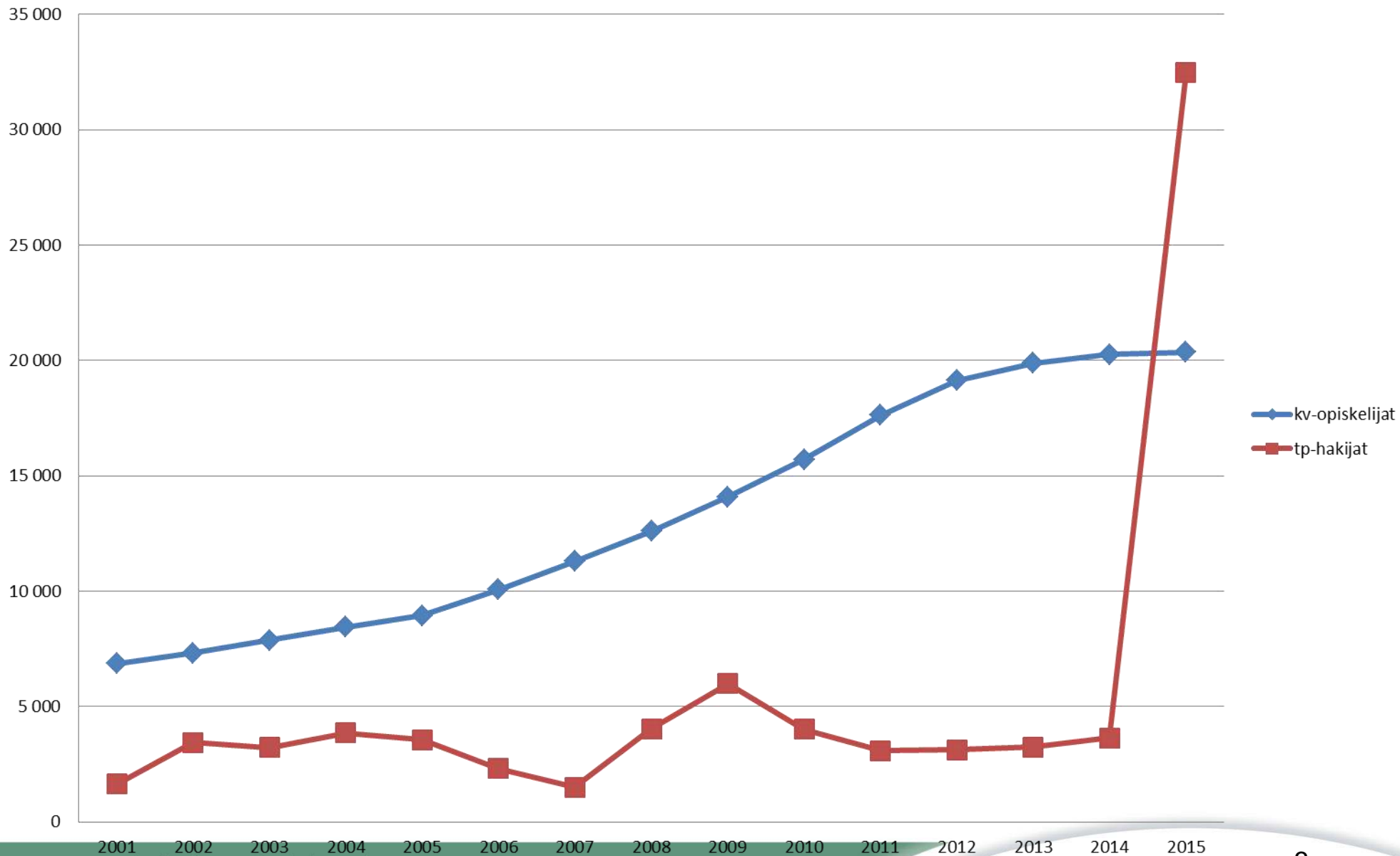
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Undervisnings- och kulturministeriet

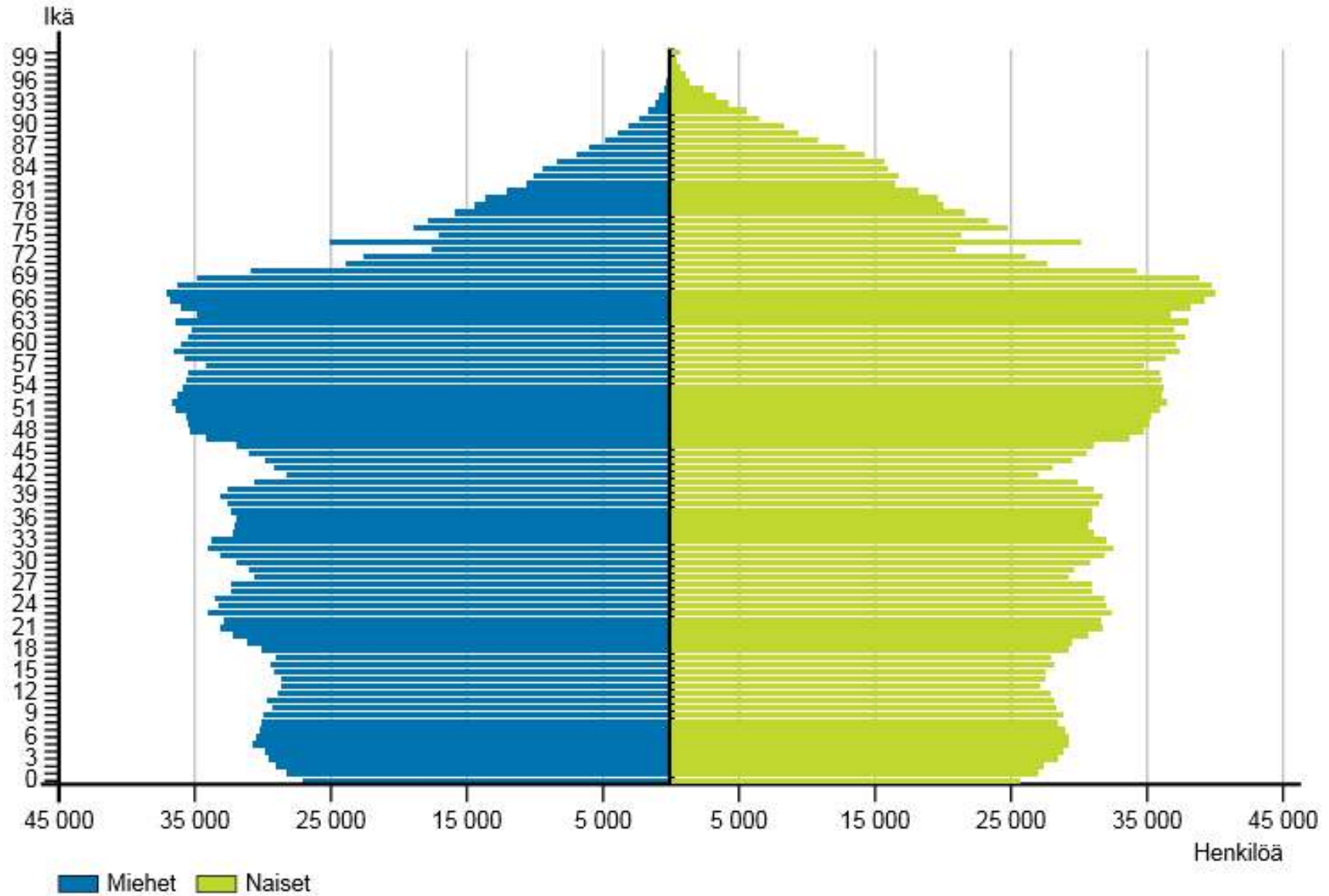
Mitä tänään esillä?

- Yleistä maahanmuutosta ja väestörakenteesta
- OKM:n maahanmuuton ohjausryhmä
- Maahanmuuton vastuukorkeakoulutoiminta
- KARVI:n selvitys maahanmuuttajien valmentavasta amk-koulutuksesta
- Korkeakoulujen kansainvälistymislinjaukset

Ulkomaalaiset korkeakouluopiskelijat ja turvapaikanhakijat 2001-2015

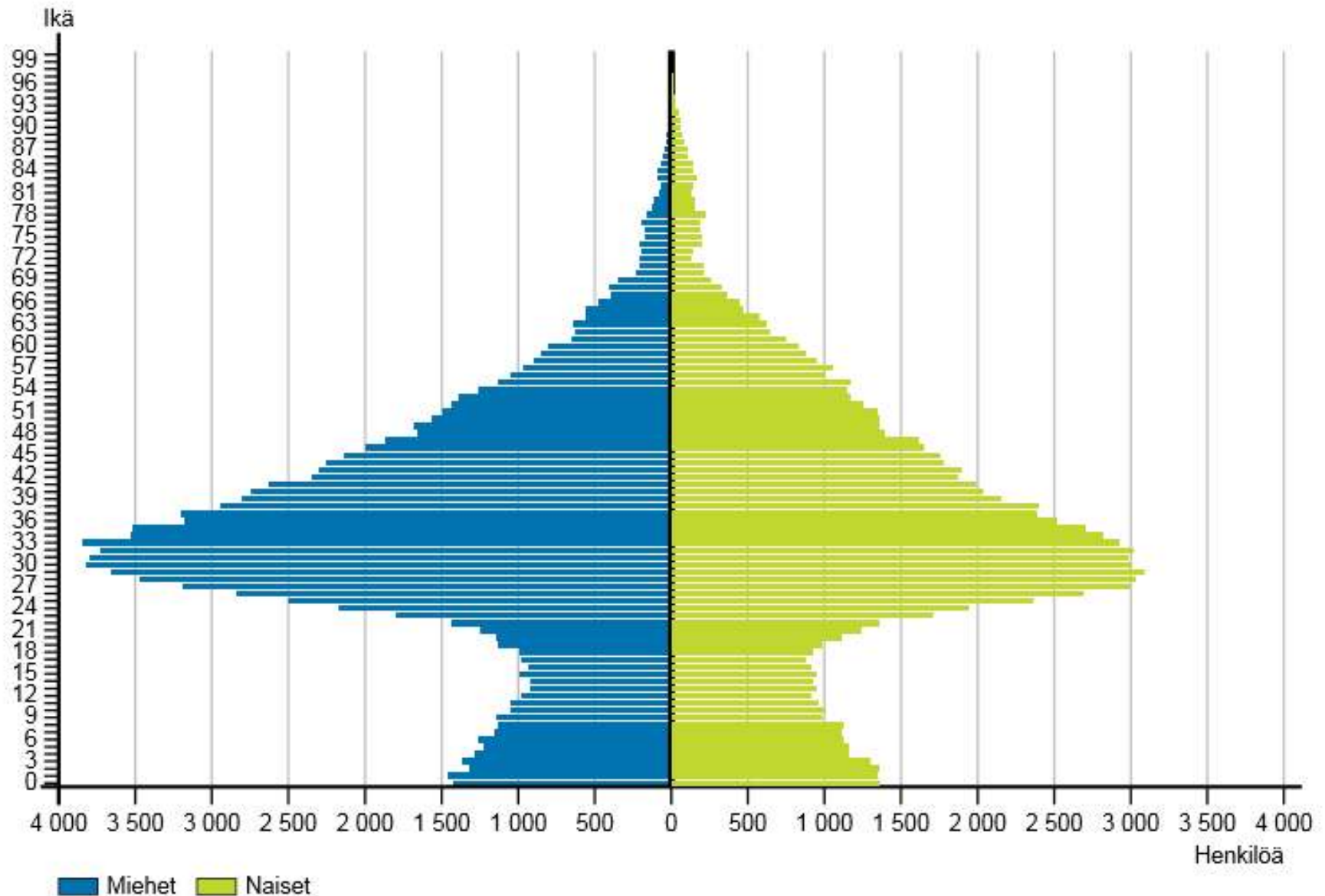

Suomen kansalaisten ikärakenne 2015

Tilastokeskus / Väestörakenne

Ulkomaan kansalaisten ikärakenne 2015

Tilastokeskus / Väestörakenne

Turvapaikanhakijoiden koulutustausta 2016

(N=1004)

Ei tietoa

1 %

Ei koulutustaustaa

7 %

Peruskoulutus 3 v

tai alle

5 %

Korkeakouluopinnot

11 %

Peruskoulutus 4-6 v

15 %

Korkeakoulututkinto

16 %

Peruskoulutus 7-9 v

23 %

Ammatillinen

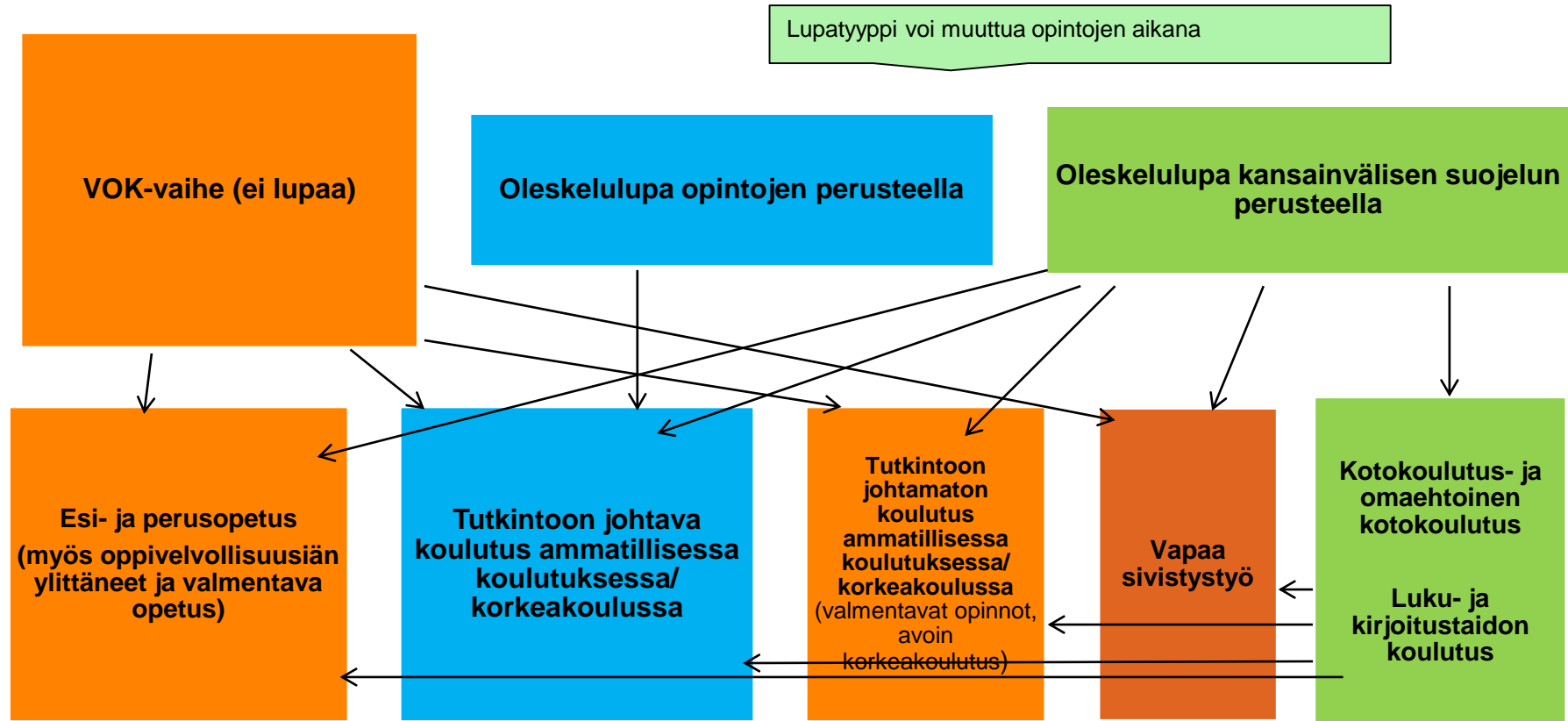
koulutus

10 %

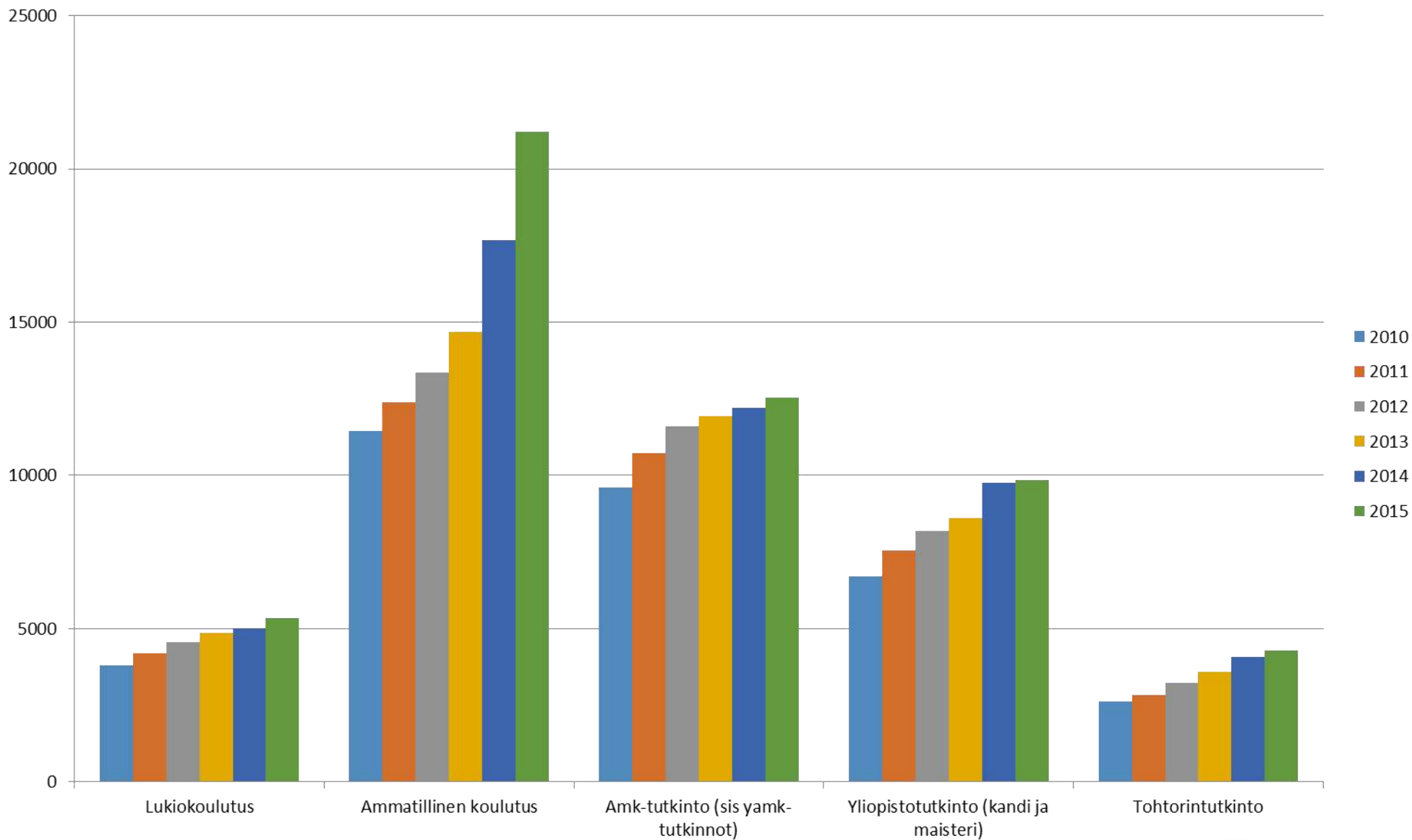
Lukio

12 %

Turvapaikanhakijoiden ja oleskeluluvan saaneiden reitit koulutusjärjestelmässä

Vieraskieliset tutkintoon johtavan koulutuksen opiskelijat 2010-2015

Maahanmuuton ohjausryhmä

- Ministeriö asetti 5.11.2015 ohjausryhmän, jonka tehtävänä oli valmistella ja sovittaa yhteen turvapaikanhakijatilanteesta ja kasvavasta maahanmuutosta aiheutuvat ministeriön ja hallinnonalan lyhyen ja pitkän aikavälin toimenpiteet.
- Ohjausryhmä jätti ehdotuksensa välittömästi käynnistettäväksi toimenpiteiksi opetus- ja kulttuuriministeriölle 29.1.2016 väliraportissaan Maahanmuuttajien koulutuspolut ja integrointi – kipupisteet ja toimenpide-esitykset .
- Loppuraportti 15.2.2017
- Laajapohjainen ohjausryhmä koko OKM:n hallinnonalalta
- Korkeakouluedustus:
 - Arene: Tapio Huttula
 - Unifi: Elina Pirjetaniemi
 - SAMOK: Pauliina Savola

Loppuraportti ”Kipupisteet ja toimenpidesitykset II”

- 43 uutta toimenpide-ehdotusta
- Katsaus väliraportin toimenpide-ehdotusten (58 kpl) etenemiseen
- Uudet toimenpide-ehdotukset keskittyivät :
 - S2/R2- kieliopetukseen,
 - oppimistulosten parantaminen,
 - osallisuuden ja yhteisöllisyyden sekä
 - ohjauksen ja neuvonnan vahvistaminen
- Raportin luovutustilaisuus 15.2.2017 Metropolia-ammattikorkeakoulussa, joka toimii yhtenä maahanmuuton vastuukorkeakouluna.

Ehdotukset korkeakouluille (1/3)

- Korkeakoulut järjestävät **vaativamman taitotason suomen/ruotsin** kielen kursseja ja hyödyntävät erilaisia **yhteistyörakenteita** sekä **digitaalisia oppimisympäristöjä**. Kielikoulutuksen kehittämisessä tavoitteena on kielen oppimisen **integrointi** entistä paremmin substanssiaineiden opetukseen ja työssä oppimiseen. Kielikursseja tarjotaan **korkeakoulujen opiskelijoille, turvapaikanhakijoille** sekä muille vaativampia kielikursseja tarvitseville **synergiaetuihin** pyrkien.
- Korkeakoulut tarjoavat suomen/ruotsin kielen kursseja myös **lukukausien ulkopuolisena aikana sekä päivä- ja iltatoteutuksena**. Kielikursseja tarjotaan tutkinto- ja vaihto-opiskelijoille sekä turvapaikanhakijoille **yhteistyössä** alueen toimijoiden ja oppilaitosten kanssa.

Ehdotukset korkeakouluille (2/3)

- Korkeakoulujen **Virta-tiedonkeruuseen** sisällytetään suomi/ruotsi toisena kielenä -opintojen opintopisteseuranta.
- Korkeakoulut tarjoavat suomen/ruotsin kielen kieliopintoja myös **vaihto-opiskelijoille**.
- Opettajankoulutusta tarjoavat yksiköt (yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa) varmistavat, että kaikilla opiskelijoilla on **opetusharjoittelun** yhteydessä (harjoittelu-/kenttäkoulussa) mahdollisuus kohdata eritaustaisia ja erikielisiä oppilaita.

Ehdotukset korkeakouluille (3/3)

- OKM tukee vastuukorkeakouluja niiden **SIMHE** (Supporting Immigrants in Higher Education in Finland) -toiminnan vakiinnuttamisessa ja kehittämisessä.
- Edistetään maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden **korkeakoulutukseen pääsyä** esimerkiksi joustavia opiskelupolkuja ja valmentavia opintoja kehittämällä.

Vastuukorkeakoulut/ SIMHE- institutions

Pilottina 2016:

- Metropolia UAS
- Jyväskylän uni

Toimintaa 2017:

- Helsinki uni
- Turku uni
- Karelia UAS
- Oulun UAS

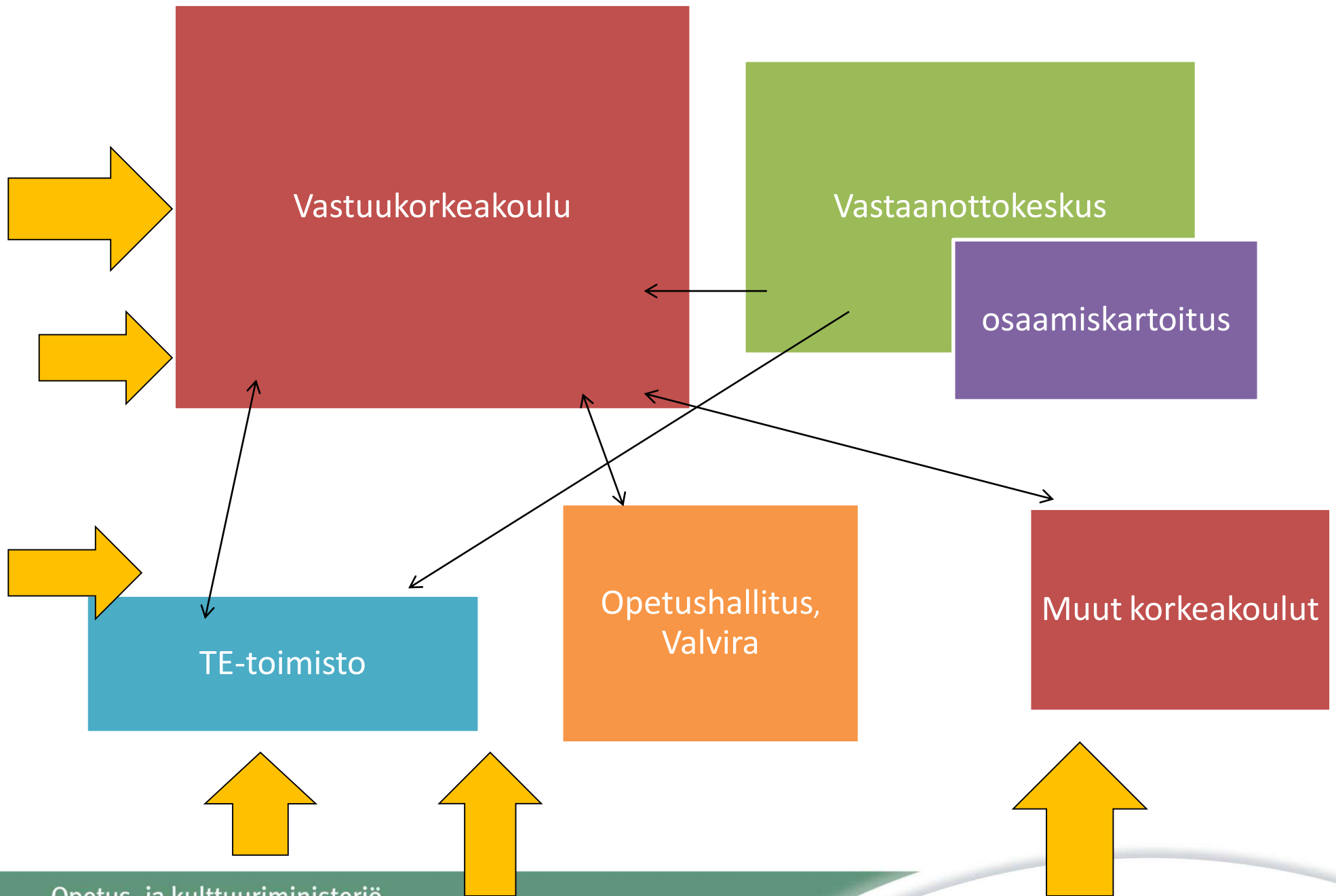
Oulun amk

Jyväskylän yliopisto

Karelia amk

Turun yliopisto

Helsingin yliopisto & Metropolia
amk

Vastuukorkeakoulutoiminta

- Yhteistyötä
 - alueen toimijat (TE-hallinto, yritykset, vastaanottokeskukset)
 - korkeakoulut ja muut oppilaitokset
 - OPH/ Valvira
 - yritykset, kauppakamarit
- Ohjeistusta ja neuvontaa
 - jatkokoulutusmahdollisuudet
 - täydentävien opintojen järjestäminen
 - työllistymisen tukeminen
 - suomalaisen koulutusjärjestelmän tunnetuksi tekeminen

Toimintaa lukuina

- Metropolia:
 - Ohjaus- ja neuvontapalvelut
 - Guidance generalia ryhmäneuvontatilaisuudet 122
 - Yksilöohjaus 100 (33 kansalaisuutta)
 - Osaamisen tunnistamisen palvelu
 - kevät (tekniikan ala) 30 hlöä
 - syksy (tekniikan ja liiketalouden ala) 31 hlöä
- Jyväskylän yliopisto (03/2016-02/2017) :
 - yksilöohjausta 130 henkilölle 37 suomalaiselta paikkakunnalta, 24 lähtömaata
 - ryhmäohjausta ja -neuvontaa lähinnä Keski-Suomen vastaanottokeskuksissa, TE-palvelujen ja muiden hankkeiden asiakasryhmien parissa n. 200 henkilöä
 - puhelinohjauksia n. 80 kpl
 - palautekyselyyn vastanneista 15 opiskelee parhaillaan (N=44)

Mitä seuraavaksi?

- Toiminnan vakiinnuttaminen ja tunnetuksi tekeminen
- Toimiminen verkostona
 - perustoiminnot kaikissa vastuukorkeakouluissa
 - osaamisen jalkauttaminen kaikkiin korkeakouluihin
 - yhteyshenkilöt kaikista korkeakouluista
- Työnjako vastuukorkeakoulujen välillä perustuen
 - alaan ja profiiliin
 - sijaintiin
 - sektoriin
 - toimenpiteisiin
 - muuhun?
- Julkaisu OKM:n julkaisusarjassa
- ESR-haku Kotona Suomessa – mahdollisuudet

Selvityksen lähtökohdat ja tavoitteet

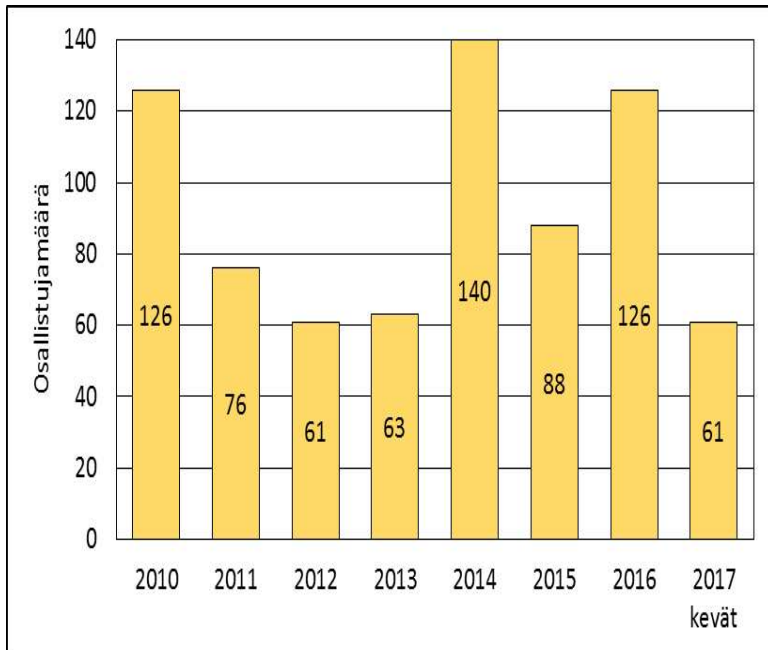
Opetus- ja kulttuuriministeriön toimeksianto, joka perustuu *Maahanmuuttajien koulutuspolut ja integrointi – kipupisteet ja toimenpide-esitykset* – julkaisun kohtaan 17:

”Selvitetään ammattikorkeakouluissa tarjottavien valmentavien opintojen vaikutusta tutkintotavoitteiseen koulutukseen sisäänpääsyyn. Arvioinnin yhteydessä kiinnitetään huomiota erityisesti korkeakouluopintoihin etenemisen esteisiin. Identifioitujen ongelmakohtien pohjalta luodaan valmentavien opintojen suositukset korkeakouluille. Selvitetään, ja tarvittaessa avataan, maahanmuuttajien valmentavan koulutuksen käyttömahdollisuudet korkeakouluopintojen aikaisina integroituina kieliopinointoina. Varmistetaan se, että ammattikorkeakoulujen valmentavan koulutuksen tarjonta on riittävää ja aloittaisesti kattavaa. Lisätään kieliopintoja valmentavan koulutuksen sisällä siten, että opintojen jatkaminen korkeakoulussa helpottuu. Korkeakoulut huolehtivat siitä, että ammattikorkeakoulujen valmentava koulutus toimii jatkossakin väylänä myös yliopisto-opintoihin.” Maahanmuuttajien koulutuspolut ja integrointi – kipupisteet ja toimenpide-esitykset, Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2016:1 & 2017:5

Tavoitteena

- luoda katsaus Suomessa vuosien 2010 – 2017 aikana järjestetystä valmentavasta koulutuksesta
- selvittää valmentavien opintojen vaikutusta tutkintotavoitteiseen koulutukseen sisäänpääsyyn
- kiinnittää huomiota korkeakouluopintoihin etenemisen esteisiin.

Valmentavaa koulutusta järjestänyt 13 ammattikorkeakoulua, osallistujia 714 henkilöä

Korkeakoulujen valtakunnallisen tietovarannon (VIRTA –opintotietopalvelu) ja Opetushallinnon tietopalvelun (Vipunen) mukaan valmentavaa koulutusta on vuosien 2010 -2017 järjestänyt 13 ammattikorkeakoulua ja osallistujia koulutuksiin on ollut 714 henkilöä.

Valmentavaan koulutukseen osallistuneiden määrät vuosittain, aloitusvuoden mukaan (N = 741)*

**Valmentavaan koulutukseen on osallistunut 714 henkilöä, joista 26 henkilöä on osallistunut koulutukseen kaksi kertaa ja yksi henkilö kolme kertaa, jolloin osallistumisia valmentavaan koulutukseen on yhteensä 741.*

1/3koulutukseen osallistuneista on saavuttanut tutkinto-oikeuden korkeakouluun

- Tutkinto-oikeuksista 1/3 sairaanhoitajan (AMK) tutkintoon
- Seuraavaksi eniten tutkinto-oikeuksia myönnetty insinöörin, tradenomin ja sosionomin tutkintoihin (AMK)
 - Tutkinto-oikeudet myötäilevät alapainotteisuuksia
- Vain 10 % tutkinto-oikeuksista myönnetty yliopistoihin
 - Valmentava koulutus ei ole aloittaisesti kattavaa. Koulutus valmentaa ammattikorkeakouluopintoihin, erityisen hyvin sosiaali- ja terveystieteiden sekä tekniikan alalle. Tarjolla ei ole vastaavanlaista valmennusta yliopisto-opintoihin. Valmentavan koulutuksen ei voida nähdä toimivan väylänä yliopistoihin.
- Arviolta neljännes saavuttanut tutkinto-oikeuden avoimen väylän polkuopintojen kautta
- Ammattikorkeakoulut eivät pysty kokonaisvaltaisesti seuraamaan, kuinka moni valmentavaan koulutukseen osallistuneista pääsee tutkinto-opintoihin, heillä on haastattelujen perusteella usein turhan synkkä kuva siitä, kuinka moni valmentavasta koulutuksesta pääsee jatkoon.
- Kaikki valmentavaan koulutukseen osallistuvat eivät tavoittele korkeakouluopintoja
 - Halu päästä ammattikorkeakouluun oli 37 % osallistuneista ensisijainen syy koulutukseen hakeutumiselle
 - Neljännekselle (25 %) ensisijainen syy oli kielitaidon parantaminen ja 14 % töihin pääseminen

Kehittämisehdotukset

- Yhtenäinen linjaus: mitä valmentava koulutus on, kenelle se on tarkoitettu ja mitä koulutuksella tavoitellaan?
- Sisällölliset suositukset: opintojen laajuus ja kesto, sisällölliset kulmakivet, mahdolliset toteuttamismuodot ja muut onnistuneen valmentavan koulutuksen avaintekijät
- Korkeakoulujen välistä yhteistyötä valmentavan koulutuksen aloittaisen kattavuuden laajentamiseksi
- Opiskelijoiden taidot, tarpeet ja tavoitteet vaihtelevat runsaasti:
 - opinto-ohjaus ja yksilölliset opintopolut tärkeitä koulutuksen onnistumiselle ja keskeyttämisten ehkäisylle
 - aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen on tärkeää
- Kieli karsii: tärkeää kehittää keinoja, joilla onnistutaan mittaamaan muitakin opintojen kannalta keskeisiä valmiuksia. Kielitaidon kehittymistä tutkinnon suorittamisen ohella voidaan vahvistaa integroimalla tutkinto-opintojen ohelle suomen kielen opintoja.

Yhteistyössä maailman parasta; Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen kansainvälisyyden edistämisen linjaukset

Toiminta-
suunnitelma

3

Kiitos!

- kaisu.piiroinen@minedu.fi
- <https://twitter.com/KaisuKapa>
- **Maahanmuuttajien koulutuspolut ja integrointi – kipupisteet ja toimenpide-esitykset:**
- <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/64983>
- <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/79439>
- **Yhteistyössä maailman parasta. Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen kansainvälisyyden edistämisen linjaukset 2017–2025**
- <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/79438>